

Lilla Edets åtgärdsplan 2024-2026, lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Framtagen av: Säkerhetsavdelningen

Datum: 2024-04-26

Version: 1.3

Innehåll

Inledning.....	3
Kunskapsbaserat lägesbilsarbete	3
Syftet med denna åtgärdsplan.....	4
Vem omfattas av åtgärdsplanen.....	4
Lagbestämmelser.....	4
Stödjande dokument	4
Avgränsning	4
Brottsprevention	5
Prioriterade områden 2024-2026.....	6
Ungdomar i riskzon	6
Upplevd och faktiskt otrygghet i den fysiska utemiljön.....	7

Inledning

Sedan den 1 juli 2023 har kommuner ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete. Lagen innebär bland annat att kommunen ansvarar för samordning av det lokala brottsförebyggande arbetet ihop med relevanta aktörer. Det brottsförebyggande arbetet ska vara kunskapsbaserat samt systematiskt och strukturerat mot brottsproblemen. Kommunen ska ta fram en lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område och en åtgärdsplan kopplad till lägesbilden. Uppföljning av åtgärdsplan förväntas presenterats i samband av beslut av ny åtgärdsplan. Lilla Edets kommun har en lokal samverkansöverenskommelse med Lokalpolisområde Östra Fyrbodalen i vilken organisationen av det brottsförebyggande arbetet beskrivs. Nuvarande samverkansöverenskommelse gäller under 2023 till och med 2027.

Kunskapsbaserat lägesbilsarbete

Lilla Edets kommun och Lokalpolisområde Östra Fyrbodalen arbetar efter kunskapsbaserat lägesbilsarbete. Cirkeln till vänster visar arbetsgången för kommunens och polisens samverkan i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Denna åtgärdsplan riktar in sig mot det fjärde steget; åtgärder. Handlingsplan för åtgärder är ett separat dokument till denna åtgärdsplan och samlar åtgärder, insatser och aktiviteter som är kopplade till de prioriterade områdena utifrån lägesbild 2023-2025.

Omfattning av insatserna i bilagan kan över tid variera. Några är stora (exempelvis tidsmässigt, resursmässigt eller sett till antalet inblandade personer), medan andra är mer avgränsade geografiskt eller problemmässigt. Några drivs som projekt medan andra är processer i linjeverksamheten. Gemensamt är att det är åtgärder som på sitt sätt genom en logisk kedja bör kunna ha en effekt på ökad trygghet eller minskad brottslighet i Lilla Edets kommun. Varje insats är beskriven så att det ska vara överskådligt att följa tanken mellan läges- och problembild, till insats, specifika målgrupper, förväntade effekter, samt hur åtgärden kan följas upp och vem som ansvarar för åtgärden.

Den här åtgärdsplanen har ett separat dokument som är ett så kallat ”levande dokument” en handlingsplan, vilket innebär att det löpande uppdateras när det sker förflyttningar inom de olika åtgärderna. Exempelvis när en insats går från att vara i planeringsfasen till att vara implementerad, eller när den kan anses vara avslutad, samt när uppföljningen genomförs. Det möjliggör även översyn av nya insatser som tillkommer allteftersom lägesbilden och problembilden över brott och trygghet i kommunen uppdateras. Handlingsplanen styrs av styrgrupp i kommunens organisation för brottsförebyggande arbete.

Syftet med denna åtgärdsplan

Dokumentation och beslutsunderlag för kunskapsbaserade åtgärder kopplade till Lilla Edets Kommuns lägesbild 2023-2025.

Vem omfattas av åtgärdsplanen

Denna åtgärdsplan gäller tillsvidare för Lilla Edets kommuns förvaltning.

Lagbestämmelser

Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete.

Stödjande dokument

Lilla Edets Kommuns lägesbild 2023-2025.

Avgränsning

Riktade konkreta insatser krävs för kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete, samtidigt som våra verksamheter arbetar med förebyggande åtgärder på kort och lång sikt i sina ordinarie uppdrag för kommunens ansvar mot medborgarna. Verksamheternas åtgärder kommer inte att dokumenteras i handlingsplan, men det betyder inte att sektorernas ordinarie uppdrag inte är brottsförebyggande, men följs inte upp i detta uppdrag då sektorerna kan ha egna prioriteringar och rutiner. Dock kan det förekomma att dokumenterade åtgärder berör sektorernas ordinarie uppdrag och kan då benämnas som åtgärd i linjeverksamhet. Organisationen för lokalt BRÅ har en operativ arbetsgrupp som initierar åtgärder efter behov av lägesbil varje vecka. Åtgärder från operativ grupp kommer inte att dokumenteras i handlingsplan, om inte annat beslutas beroende på dignitet av åtgärd. I stället följs beslutade åtgärder upp i protokoll av dagordning för varje vecka.

Brottsprevention

Brottsprevention eller brottsförebyggande verksamhet syftar till att minska, begränsa eller eliminera brottslighet och dess skadeverkningar. I den här åtgärdsplanen är det även insatser som syftar till att öka tryggheten för en generell eller specifik grupp. Brottstriangeln (ursprungligen från Rutinaktivitetsteorin) beskriver tre förutsättningar som påverkar om brott kan komma att begås: en motiverad gärningsperson, lämpligt offer eller objekt, samt frånvaro av kontroll eller kapabel väktare. Generellt kan man säga att om en av förutsättningarna tas bort så uppstår inte brott (för det givna tillfället). Vad som räknas som kontroll eller kapabel väktare kan vara både formell bevakning och informell kontroll genom förbipasserande. Det är vad gärningspersonen bedömer som kapabelt som avgör vad som verkar preventivt.

Brottsprevention brukar delas in i två typer – *Social* och *situationell*. Den sociala brottspreventionen syftar till att påverka motivationen hos förövaren för att minska benägenheten att begå brott. Det är alltså riktat att påverka individens eller gruppens sociala bakgrundsfaktorer eller riskfaktorer. Situationell brottsprevention utgår från situationen (skärningspunkt mellan: tid, plats, individ(er)) och de omedelbara orsakerna till att ett brott uppstår. I första hand arbetas det med specifika platser. Social och situationell

brottsprevention kan därför, något förenklat, sägas behandla två olika typer av frågor: Varför begår människor brott (social brottsprevention), samt under vilka situationella villkor begås brott (situationell brottsprevention)? Situationell brottsprevention innebär ett systematiskt arbete med platsens fysiska och sociala miljö för att *reducera tillfällena* för brott och otrygghet.

Brottsprevention kan även beskrivas utefter vilken målgrupp eller miljö åtgärden riktas mot. **Primär brottsprevention** är insatser som riktas sig till alla eller de flesta. **Sekundär brottsprevention** riktas sig mot personer, grupper eller platser med högre risk att begå eller utsättas för brott. **Tertiär brottsprevention** ämnar förhindra återfall i brott och upprepad utsatthet hos både person och miljö, eller för den delen begränsa skada vid pågående brott.

En åtgärd säger något, eller bör säga något, om vad man tror är orsaken till att ett brott uppstår, samt vara baserad på en aktuell lägesbild av problemet. Desto mer avgränsat ett problem är desto enklare är det att se en effekt från en insats. Det är överlag svårt, om inte omöjligt, att veta att en specifik insats har lett till ökad trygghet eller minskad brottslighet. Insatserna ämnar i slutändan till att ändra någons beteende, till att uppmuntra en handling och försvåra för en annan,

och det finns många faktorer som då spelar in. I handlingsplanen kan det under en insats stå att en förväntad effekt på lång sikt exempelvis är minska antalet fall av brott i skola. Det betyder inte att vi med säkerhet kan veta att just den specifika insatsen får den effekten. Snarare ska det genom kedjan från lägesbild, till insats och målgrupp samt utfall eller effekt på kort sikt visas på möjligheten för insatsen att verka även på lång sikt mot det specifika problemet.

Prioriterade områden 2024-2026

Lilla Edets kommun samt lokalpolisområde Östra Fyrbodalen tog under våren 2023 beslut om en lokal lägesbild. Gemensam lägesbild presenterades i en rapport (Kommunövergripande lägesbild Lilla Edets kommun 2023-2025). Utfallet av gemensam lägesbild har analyserats och följande prioriterade områden har valts ut. Åtgärderna som återfinns i handlingsplanen är kopplade till någon av de prioriterade områdena. De dokumenterade åtgärderna är konkreta mot sin rotorsak till problemet. Oraskanalys är genomförd för att identifiera orsaker till problemet. Med denna metod kan vi som kommun rikta våra insatser och följa upp om insatsen har gjort någon verkan. Kommunen kan lättare prioritera åtgärd, tydliggöra ansvaret och få ett grepp över kostanden av åtgärd.

Brott som uteblir från att bli prioriterat område har ett annat förlopp och beskrivs under rubriken avgränsning. Arbete sker i linjeverksamhet med olika uppdrag som indirekt och direkt är brottsförebyggande.

Ungdomar i riskzon

Analys enligt lägesbilden till prioriterat område **Brott i skola, Fuxernaskolan;**

2022 skedde ett antal grova misshandelsfall bland yngre personer, kan inte betraktas som en trend utan mer fristående händelser. Det är dock fortsatt yngre gärningspersoner som förekommer allt oftare i utredningar som rör våld. Det kommer kontinuerligt signaler från mellanstadieskolor att antal barn som utövar våld mot andra barn ökar. Även digitalt våld samt förtal, mobbing osv på sociala medier ökar i samma målgrupp.

Under kvällstid finns det tendenser i form av gruppträck eller utmaningar på sociala medier som bidrar till att barn och unga utsätts för kränkningar eller lockas till att utföra grovare bus eller brott. Undersökningar visar på att elevernas upplevelse av trygghet i skolan ökat i högstadiet över senare år. I mätningen våren 2022 låg den upplevda tryggheten i nivå med genomsnittet inom Göteborgsregionen. I låg- och mellanstadiet är upplevelsen av trygghet i skolorna hög bland eleverna i Lilla Edets skolor, högre än genomsnittet i Göteborgsregionen. Över tid har den upplevda tryggheten i låg- och mellanstadiet också varit hög. Årskurs F-3 upplever en ökning av utåtriktad aggression bland elever, vilket bidrar till ökade oroligheter i skolan. Antalet händelserapporter på Fuxernaskolans område nov-okt 2021/22 uppgår till 27 och antalet anmälda brott som har inträffat utanför skoltid uppgår till 16 st. Flera av brotten är

våldsbrott. Polisens utredningsverksamhet bedömer att brott på skolor under skoltid är på uppåtgående. Antalet anmälda brott på skolor i Lilla Edet under skoltid uppgår till 14 st. under nov-okt 2021/2022. Den mest framstående brottskategorin utgörs av våldsbrott, 7 st. Den mest framstående brottsplatsen är Fuxernaskolan med 10st av de anmälda brotten. Brottstatistiken grundar sig på de anmälningar där skolan är angiven som brottsplats. Statistiken omfattar således inte de brott som är begångna i skolans omedelbara närhet och är att betrakta som skolrelaterade, exempelvis brott begångna av elever på skolans busshållplats.

Lilla Edets kommun och lokalpolisområde Östra Fyrbodalen ska genom främjande, förebyggande, stödjande och repressiva åtgärder minska antalet unga i riskzonen för kriminalitet och missbruk där psykisk ohälsa även kan vara en drivande faktor. Vi vill minska antalet unga som begår brott och utsätts för brott. Arbetet behöver ske inom flera verksamheter för att upptäcka och fånga upp unga på glid. Insatser ska riktas brett med exempelvis drogvaneundersökningar i skolor och öppna föräldramöten, samt fokuserat mot riskgrupper och individer genom riktade insatser med bland annat orossamtal och föräldrastöd. Kommunen och polisen ska även arbeta med närvaro av trygga vuxna i miljöer där barn och unga samlas utanför skoltid.

Mål

Höja förmågan hos yrkesverksamma inom skola, fastighetsägare och elever att arbeta med kunskapsbaserat brottsförebyggande arbetet. Med höjd förmåga ska berörda systematiskt ta fram kunskapsbaserade åtgärder som kan få effekt på orsaken till identifierat problem i Fuxernaskolan med anledning att minska sannolikheten att unga drabbas och/eller utför brott och hamnar i riskzonen. Antalet anmälda våldsbrott ska minska 2023 och 2024 jämförbart med 2022.

Upplevd och faktiskt otrygghet i den fysiska utemiljön

Analys enligt lägesbilden till prioriterat område **Hantverksgatan-Postgatan-Storgatan-Göteborgsvägen i Lilla Edet centrum-**

Området upplevas som otryggt då personer med missbruksproblematik ofta vistas på platsen som stör ordningen och påverkar verksamheterna som bedrivs på platsen. Polisens ingripandeverksamhet lyfter att missbrukare i offentlig miljö är ett tydligt problem.

Platser som pekas ut som främst kopplade till denna problematik är lastbryggan bakom Göteborgsvägen 34 och området kring LEVA-huset. Närvaron av missbrukare i detta område leder till snatterier på främst ICA Boström och Systembolaget. Även konfrontationer och konflikter mellan dessa missbrukare förekommer. Deras närvaro och i vissa fall hotfulla beteende gentemot lokalbefolkningen skapar en otrygghetskänsla både hos de som ska besöka samt hos de som jobbar på näringsställena i området. Antalet händelserapporter i området nov-okt 2021/22 uppgår till 56 och antalet anmälda brott uppgår till 68 st. De brotten som är mest frekventa är stöld i butik samt olaga hot och ofredande. Trafikbrott så som olovlig körning och rattfylleri förekommer även i området.

LILLA EDETS
KOMMUN

Sektor kommunledning
Säkerhetsavdelningen
Åtgärdsplan

Lilla Edets kommun och lokalpolisområde Östra Fyrbodals ska aktivt arbeta för att minska risken att utsättas för brott och öka den upplevda tryggheten på offentliga platser. Detta sker i flera led, dels genom att brottsförebyggande åtgärder beaktas tidigt i samhällsbyggnadsprocessen och planering av nya byggen, dels genom förbättrad fysisk utemiljö med belysning och skötsel. Vi ska bedriva aktiv platsövervakning på platser som idag av allmänheten upplevs som otrygga eller där kartläggning visar att risken att utsättas för brott eller oro för brott är överrepresenterad. Vi ska bedriva ett samordnat och systematiskt arbete för att minska och förebygga skadegörelse, klotter och nedskräpning på utsatta områden i kommunen.

Mål

Framtagande av kunskapsbaserade åtgärder som kan få effekt på orsaken till identifierat problem.

Antal rapporterade händelser ska minska 2024 jämförbart med 2022 och 2023, i form av allmän ordningsstörning kopplat till häng/grupperingar som bildar ett symptom på otrygghet och gör platsen osäker och möjliggör olagliga affärer.

Antalet anmälda brott ska minska 2024 och 2023 jämförbart med 2022 kopplat till narkotika.